



ท่าเตี ตัน เป็นฉน์ใด เล่ม ๑

ห้องสมุดคณะแพทย
ของคณะแพทยศาสตร์และอาชีวศึกษา
กรมวิชาการ

หนังสืออ่านเพิ่มเติมสังคมศึกษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓-๔
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

หนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาสังคมศึกษา

เรื่อง ทว่าดี ดิน^๕ เป็นนัยใด

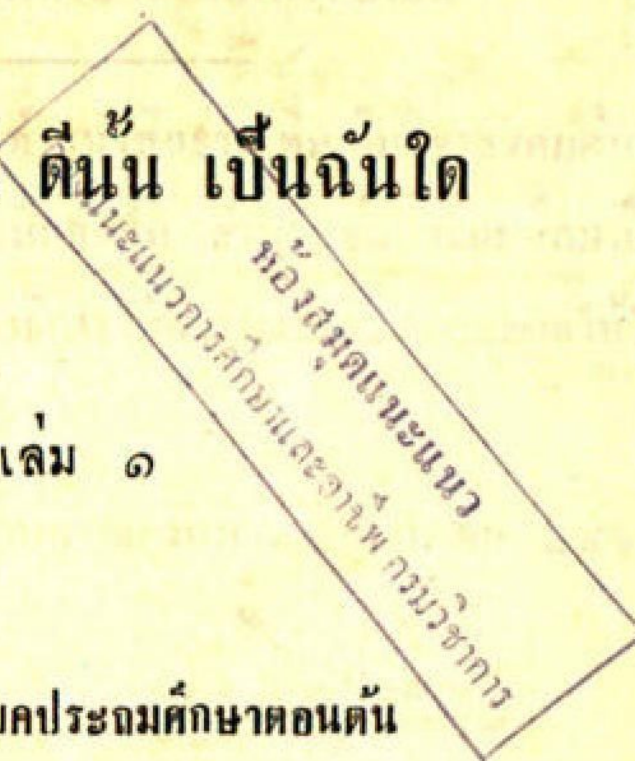
เล่ม ๑

สำหรับประโยคประถมศึกษาตอนต้น

ของ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ค ๐๔๓๙๗



ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการ ได้จัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาสังคมศึกษา เล่ม ๑ เรื่อง ทว่าด ดนน์ เป็นฉันทิ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓-๔ ขน กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๑๔



(นายระบิล สัตสุวรรณ)

รองปลัดกระทรวง รักษาราชการแทน

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

ด้วยกรมวิชาการได้พิจารณาเห็นว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชา
สังคมศึกษา สำหรับประโยคประถม ศึกษาตอนต้น ยังมีไม่พอ
สมควรจัดทำเพิ่มขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้มีหนังสือทดอ่าน จึง
ขออนุมัติกระทรวงศึกษาธิการ มอบหมายให้นางเสนาะจิตร สุ-
วรรณโพธิ์ศรี และนางผกาวัลดี อุตตโมทย์ ร่วมกันเรียบเรียงหนังสือ
อ่านเพิ่มเติมวิชาสังคมศึกษา สำหรับชั้นประถมศึกษาตอนต้นขึ้น
ให้ชื่อว่า “ทวาด ดินนี้ เป็นฉันใด” โดยกระทรวงศึกษาธิการ
แต่งตั้งให้นายสวัสดิ์ ภูมิรัตน์ เป็นผู้ตรวจ

กรมวิชาการ หวังว่า หนังสือดังกล่าว จะยังประโยชน์ต่อ
นักเรียนในระดับนี้ตามสมควร

กรมวิชาการ

สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๑ เล่นกันสนุกดี	๑
บทที่ ๒ เล่นกันดี ๆ	๔
บทที่ ๓ ช่วยกันรักษาของ	๗
บทที่ ๔ เด็กสะอาด	๑๐
บทที่ ๕ เมตตากุณาสัตว์	๑๓
บทที่ ๖ เออเพอเพอแผ่	๑๗
บทที่ ๗ กล้วยาดี	๒๐
บทที่ ๘ ความพากเพียร	๒๔
บทที่ ๙ ชัยคนประหยัด	๒๗
บทที่ ๑๐ ลูกทศ	๓๑
บทที่ ๑๑ เราต้องกล้าหาญ	๓๔
บทที่ ๑๒ รักกันไว้	๓๘

๑. เล่นกันสนุกดี

“เรามาเล่นกันไหม” แก้วถาม

“เอาสิ เล่นอะไรกันดีล่ะ” ก้องถาม

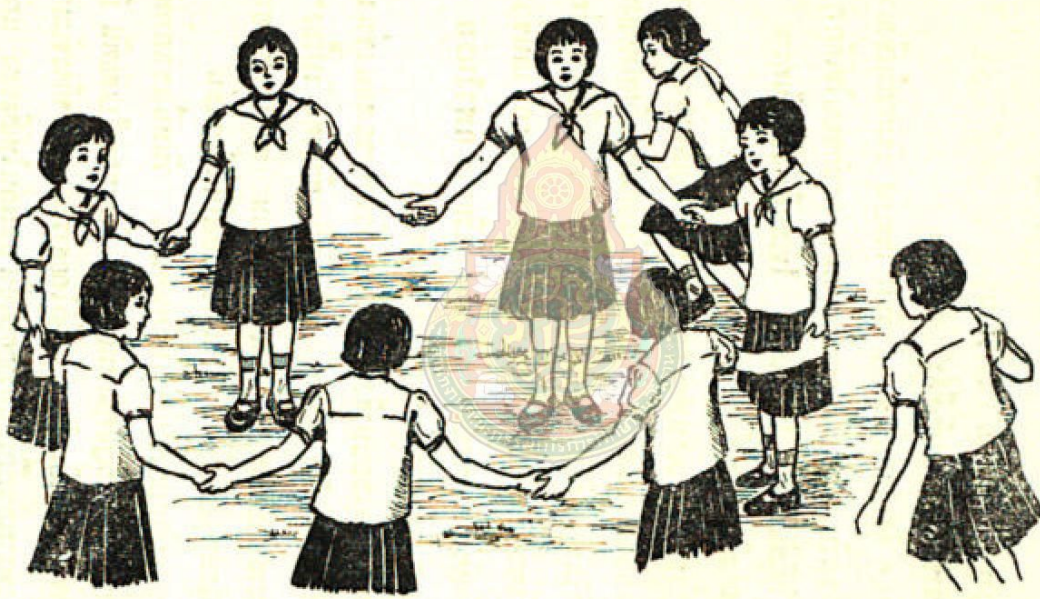
ใคร ๆ ก็ชอบเล่น เล่นแล้วสนุก ใจสบาย ร่างกายก็แข็งแรง

ที่โรงเรียนเด็กๆ มีเพื่อนเล่นมากมาย ครูมักชอบให้เด็กๆ เล่นด้วยกัน
ครูคอยดูให้เล่นกันดี ๆ ไม่รังแกกัน ไม่เล่นสิ่งที่เป็นอันตราย หรือทำของ
เสียหาย บางที่ครูก็เล่นด้วย

แก้วชวนเพื่อนเล่นฟุตบอล เด็กชายชอบเล่นฟุตบอลมาก เด็กหญิง
ชอบเล่นเอาเด็ก วิ่งผลัด ต้องเตะ มีการเล่นอีกมากที่เด็กทั้งหญิงชายชอบเล่น
เช่น หมาไล่ห่าน ตีจับ ซ่อนหา เขาเล่นในสนามเมื่อฝนไม่ตก การเล่น
เหล่านี้เรียกว่า กีฬากลางแจ้ง ถ้าฝนตกก็เล่นในชายคา เล่นช่วงชิง บึงปอง
จูงนางเข้าห้อง หมากระโดด การเล่นเหล่านี้เรียกว่า กีฬาในร่ม หรือบางวัน
ฝนตกเด็กๆ ก็เล่นทายปัญหา เล่นกันสนุกดี

แก้วอยู่บ้านชอบหาสิ่งของที่ไม่ใช่แล้วมาทำของเล่น เช่น เอาแกนกล้วย
มาทำเป็นม้าขี่แล้วร้อง “ก๊บบ” หรือทำบินแล้วยิงคัน “เปรี้ยงๆ” เอาทาง
มะพร้าวมาสานเป็นตะกร้อ และปลาคะเพียน หรือบางทีก็เอาฝาจุกขวดหน้า
อัตรามาโยนหัวโยนก้อย ที่บ้านแก้วมีน้องเป็นเพื่อนเล่น

ส่วนแก่นกับกาจไม่เล่นเหมือนคนอื่น วันหนึ่งเขาเอาท่อนไม้ไปวาง
ขวางทางรถไฟ เผอิญมีคนเห็นเข้าก่อน จึงลากออกไปเสียทัน มิฉะนั้นรถไฟ
อาจตกราง แล้วจะเป็นอันตรายแก่ผู้โดยสารได้ ตำรวจก็จะจับแก่นกับกาจไป
ลงโทษ เพราะเล่นเป็นอันตรายต่อผู้อื่น และเล่นให้เสียของ แก่นกับกาจเล่น
เป็นพาลเถร



เด็ก ๆ ชอบเล่นกลางแจ้ง เขาเล่นหมาไล่ท้าน

แสงก็เหมือนกัน เอากระจกไปโปรยไว้บนถนน ถ้าวรณต์เล่นผ่านไป
และทับเข้า ยางก็จะแตก เห็นเป็นของสนุก ตำรวจจับตัวแสงไปสถานีตำรวจ
เพื่อว่ากล่าวตักเตือน เคี้ยวนี้แสงเซ็คแล้ว ไม่เล่นเป็นอันตราย ไม่เล่นให้
เสียของ ไม่เล่นเป็นพาลเกเรอีกต่อไป

การเล่นเช่นนั้นเป็นโทษ ไม่เป็นคุณ

เด็ก ๆ จงเลือกเล่นให้เป็นคุณเหมือนแก้ว เล่นให้สนุก เล่นให้สบาย
เล่นให้ร่างกายแข็งแรง

หมาไล่ห่าน

ผู้เล่นคนหนึ่งเป็นหมาวิ่งไล่ อีกคนหนึ่งเป็นห่านวิ่งหนี ผู้เล่นนอกนั้น
จะมีกี่คนก็ได้ ล้อมวงโดยวิธียึดมือต่อ ๆ กันเป็นวงกลม เมื่อห่านจวนตัว
จะวิ่งลอดแขนเข้าไปในวงใน ผู้ที่เป็นรวกจะรีบพากันนั่งพร้อมกัน ปิด
ไม่ให้หมาลอดเข้ามาได้ ถ้านั่งลงไม่ทัน หมาลอดเข้าไปได้ ก็มีสิทธิจับห่าน
ได้ ถ้าห่านวิ่งไวก็หนีออกนอกวง ซึ่งสมมติว่าเป็นกรงไปอีก ผู้เป็นกรง
ต้องวิ่งไวในการช่วยห่านให้หนีรอดได้โดยรีบขึ้นยืนเปิดทางให้ห่านลอดไป
ถ้าห่าน ลอดไป ได้แล้ว รีบปิดกรง ไม่ให้หมาออก ถ้าเข้าไปหมาลอดได้ก็วิ่ง
ไล่จับกันต่อไปอีกจนกว่าจะแพ้

๒. เล่นกันดี ๆ

เวลาพักเรียน แก้ว ดึก พวง กับนักเรียนหลายคนเล่นซ่อนหา แก้ว อยู่โยง พวงซ่อนข้างโถ่งน้ำ แก้วจับได้ พวงเป็นเด็กเล็ก วังช้า

พวงอยู่โยง ดึกประมาท เห็นพวงเป็นเด็กเล็ก จึงแอบอยู่หลังพวง ดึกไม่ทันเข้าโยง พวงจับได้

ดึกบอกว่า เขาถึงโยงก่อน ไม่ยอมอยู่โยง แต่นักเรียนหลายคนบอกว่า ดึกโกง พวงจับได้ก่อน ต้องให้ดึกอยู่โยง

ดึกไม่ปิดตาให้มิด คอยชำเลื่องดูว่าใครซ่อนที่ไหน แก้วเป็นหัวหน้าชั้น บอกว่าดึกเล่นโกง ต้องให้ซ่อนกันใหม่ ให้ดึกปิดตาหันหน้าเข้าฝา ห้ามไม่ให้ เหลียว ถ้าโกงอีก แก้วจะห้ามไม่ให้ดึกเล่น

ดึกเป็นเด็กเข้าใหม่ มีนิสัยโกงคิดตัวมา จึงยังไม่รู้จักเล่นอย่างนักกีฬา วันรุ่งขึ้นนักเรียนรุ่นกลางกำลังเล่นแข่งขันฟุตบอล เด็กชั้นเล็กคุดอยู่ ข้างสนาม ดึกสนุกใหญ่และร้องว่า

“เตะมันให้หกล้ม แย่งลูกไปเลยก็แล้วกัน”

แก้ว หัวหน้าชั้น อยู่ที่นั่งตัวย จึงว่า “ดึกมาแต่บ้าหรือ นี่เขาเล่นกีฬา เขาไม่เตะต่อยกัน”

ดึกเถียงว่า “ซัดขาให้หกล้มก็ได้ เขาซัดขากันบ่อยๆ เห็นไหม”

แก้วสอนว่า “ดึกดูให้ดี เขาไม่ได้ซัดขา เขาสอคขาเข้าไปแย่งลูกกัน ข้อบังคับมีว่า ต้องเตะลูก เตะคนไม่ได้ เตะขาก็ไม่ได้ เล่นฟุตบอล ก็เตะได้ แต่ลูกฟุตบอลเท่านั้น”



เด็กผู้ชายพูด "เตะมันให้ล้ม แย่งลูกไปเลยก็แล้วกัน"
แก้วพูด "เด็กมาจากป่าหรือ นี่เขาเล่นกีฬา เขาไม่เคยต้อยกัน"

ดิกรยังเล่นฟุตบอลไม่เป็น แต่ดิกรชอบฟุตบอล ดิกรอยากเป็นนักกีฬา
 แก้วเป็นเด็กดี เป็นหัวหน้าชั้นของดิกร แก้วคอยเตือนดิกร และบอกให้
 ดิกรเข้าใจเล่นฟุตบอล แก้วกับดิกรยังเป็นเด็กเล็ก แต่เขาอยากโตขึ้นเป็นนัก
 กีฬา



๓. ช่วยกันรักษาของ

ที่ริมถนนข้างบ้านของวิชา มีต้นเข็มออกดอกเป็นพุ่มพวง บางต้นสีขาว บางต้นสีชมพู บางต้นสีเหลือง วิชาชอบดูดอกไม้เหล่านั้น ช่างสวยจริงๆ

เช้าวันหนึ่งขณะที่วิชาเดินไปโรงเรียน เขาเห็นดอกเข็มทั้งเหี่ยวแห้งอยู่บนทางเท้า วิชาจึงเล่าเรื่องนี้ให้คุณครูฟัง

“เด็กบางคนมีมืออยู่ไม่สุข” ครูพูด “ชอบเล่นให้เสียของ เห็นต้นไม้ก็เด็ดเอาดอกมันมาขาย แล้วขว้างทิ้งไป หรือเห็นใบไม้ก็เด็ดทิ้ง แทนที่จะเอาน้ำไปรดให้ชุ่ม หรือเห็นต้นไหนเอนก็เอามือไปค้ำให้ตรง ย่อมทำประโยชน์แก่ต้นไม้มิใช่ และเป็นการรบกวนให้แก่นกเดินทางทั่วไปด้วย”

“คุณครูคะ” นิภาพุคชน “วันก่อนหนูไปท้องสนามหลวง ตามริมคลอง มีต้นขนุนปลูกไว้เป็นแถว ใบขนุนกสสีเขียว ทำให้ร่มเย็นน่านั่งพักเหลือเกิน แต่แล้ว มีคนเอามือไปชูดต้น เป็นรอย ไปหมด คุณแม่หนูบอกว่า น่าเสียกาย ต้นไม้มีตำหนิเสียแล้ว หนูยังบอกให้ประธานห้องหนูดูเลยคะ”

“จริงซิเธอ” ครูพูด “น่าเสียกาย เด็กบางคนมีมืออยู่ไม่สุข ชอบเล่นให้เสียของ”

วิชาถามว่า “คุณครูครับ ถ้าเด็กรู้ว่ามีมืออยู่ไม่สุข จะแก้ไขอย่างไรครับ”

“มืออยู่ไม่สุขหรือเธอ” ครูพูด “ต้องพยายามแก้ตัวเอง ไม่ทำเช่นนั้นอีก”

“บางคนนอกจากมืออยู่ไม่สุขแล้ว” ครูพูดต่อไป “เวลายกข้าวของอะไรก็ไม่ระวัง ปล่อยให้ตกเสียหาย หรือบางที่ข่มขำเดินเตะของเสียหาย อย่างนี้นักเรียนต้องเห็นใจคุณพ่อคุณแม่ ถ้าเราทำของเสียหายบ่อยๆ ท่านก็ต้อง



“เอ๊ะ!” นิก้าร้อง “นี่ใครเอามาขุดต้นขนุน เป็นรอยเลอะเทอะไปหมด”
 ถ้าเราไม่ช่วยกันรักษาของ ของเหล่านี้ก็จะเสียหายไปอย่างรวดเร็วเป็นแน่

เสียเงินหาซื้อใหม่ ท่านต้องหนักเหนื่อยทำงาน หาเงินมาเลี้ยงลูก หาเงินมาให้ลูกเรียนหนังสือ ใครมันมีสั้มอยู่ไม่สุข ชอบทำของเสียหาย ก็พยายามแก้ไขเสียใหม่”

“หนูเก็บของให้คุณพ่อคุณแม่ค่ะ” เรณูพูด “บางทีของตกอยู่กับพื้น หรือตกที่ถนนหนูก็เก็บไปคืนที่”

“ดีมาก เรณู” ครูพูด “เธอเป็นลูกที่ดี ช่วยรักษาสchoolของคุณพ่อคุณแม่ เด็กที่รู้จักรักษาสchoolที่บ้าน เมื่อมาโรงเรียนก็จะรักษาสchoolของโรงเรียน ด้วยหนังสือในห้องสมุดเมื่อหยิบอ่าน ต้องระวังไม่ให้ฉีกขาด ถ้ายืมไปต้องส่งคืน ไม่ขีดเขียนเลอะเทอะ ตามโต๊ะเรียนหรือฝาห้องเรียน และที่อื่น ๆ ก็ไม่ขีดเขียนให้เลอะเทอะ ช่วยกันรักษาสchoolของโรงเรียนให้สะอาดถาวร สวยงาม ใครมาเยี่ยมโรงเรียนก็ชมเชย”

“schoolของบ้านเมือง เช่นต้นไม้ตามริมถนน เสาไฟฟ้าเราเรียกว่า schoolสาธารณะ หรือสมบัติสาธารณะ ก็ต้องช่วยกันรักษาเหมือนกัน เพราะมันให้ความเพลิดเพลิน และทำให้เรารื่นรมย์ มิฉะนั้นจะเสียหาย ต้นไม้ ดอกไม้ไม่ว่าของใครอย่าไปทำลายของเขา เจ้าของเขาเห็นเข้าเขาจะโกรธมาก และตำรวจจะลงโทษผู้ทำลายของคนอื่น คนที่ทำลายของเขาเรียกว่าคนมีอยู่ไม่สุข”

๔. เด็กสะอาก

อารีอายุ ๘ ขวบเต็มวันนี้ เขาได้ของขวัญจากพ่อแม่หลายอย่าง อารีเป็นเด็กหน้าตาสวย รูปร่างน่ารัก ใครเห็นก็รัก วันนี้อารีได้ของดี ๆ หลายอย่าง เขาได้กระเป๋าสานใหม่ ดินสอใหม่ สมุดใหม่ และดินสอสีใหม่ พ่อแม่ให้เป็นของขวัญวันเกิด

ศิริเป็นน้อง แต่หน้าตารูปร่างไม่สวยเหมือนพี่ บางทีพ่อแม่ยังแปลกใจว่า พี่น้องกันแท้ ๆ แต่ทำไมหน้าตารูปร่างไม่เหมือนกันเลย เมื่อใครเห็นศิริก็ไม่นิกรักเหมือนเห็นอารี แต่ศิริเป็นเด็กดีมาก เขาเป็นคนสะอาก เขารู้จักความเป็นระเบียบเรียบร้อย และเขามักเตือนพี่ชายเสมอ ๆ

อารีแต่งตัวชุดใหม่ไปโรงเรียน ใคร ๆ เห็นก็บอกว่าเด็กคนนี้นหน้าตาสวยน่ารัก เสื้อผ้าสะอากด้วย อารีดีใจมากเมื่อได้ยินดังนั้น

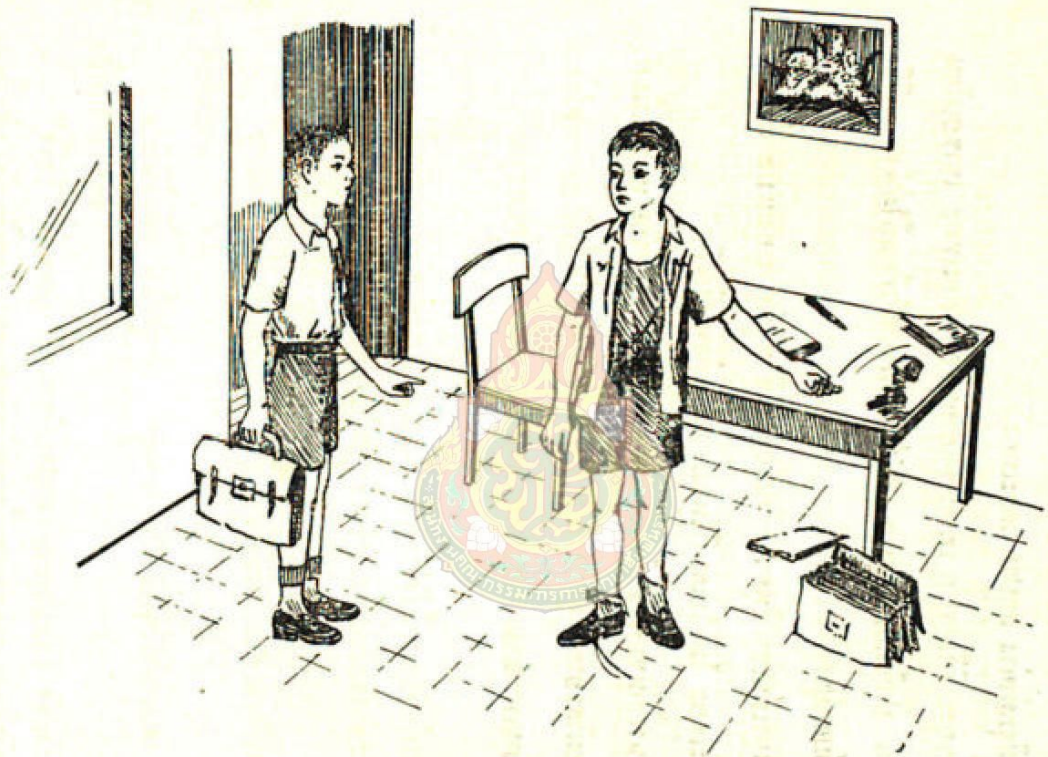
ถึงเวลาหยุดพัก อารีออกไปกระโดดโลดเต้น นอนกลิ้งบนสนาม เสื้อผ้าเบอนเหวี่ยงไถล สกปรกเลอะเทอะ พอกลับถึงบ้านก็ถอดเสื้อออกโยนไว้ กองนุ่นแท่งกางเกงต่อไป

“พี่อารี ถอดกางเกงเสียซิ แล้วผึ่งไว้” เสื้อก็เหมือนกันผึ่งเสียให้แห้งจะได้ไม่เก่าเร็ว” ศิริเตือน แต่อารีทำเป็นไม่ได้ยิน ศิริต้องเอาเสื้อไปผึ่งให้

“จะกินข้าวละ หิวแล้ว” อารีพูด

“คนสวยเขาต้องผึ่งเสื้อผึ่งก่อน อาบน้ำก่อนแล้วจึงกินข้าว” ศิริบอก “พี่เป็นคนสวยทำไมไม่ชอบสะอากเล่าจ๊ะ”

“อย่ามาสอนเลย” พี่ชายเถียง “เสื้อผึ่งสกปรกก็ช่างมัน เก่าแล้วพ่อแม่ก็ซื้อให้ใหม่”



"พี่อาร์ ทำไมไม่ถอดเสื้อผ้าฝั่มเสียก่อนเล่าจะ" ศิริถามแต่อาร์ก็ไม่ฟัง เสื้อผ้า
ใหม่ของเขาจึงเลอะเทอะสกปรก

อาร์ไม่ยอมฟังคำสั่งสอนของใครเลย เสื้อผ้าชุดใหม่ไม่ซักก็กลายเป็น
เสื้อผ้าเก่า มีจุดดำดำง สกปรก เลอะเทอะ

สมุคของอาร์ก็สกปรก เพราะเขาเอาดินสอขีดเลอะเทอะ เขาชอบโยน
ไวท์ที่โน่นที่นี่ ปกก็เกือบขาดหมด กรูวาก็ไม่ฟัง คิริเคือนก็ไม่ฟัง อาร์จึง
กลายเป็นเด็กสกปรก

เมื่อใครเห็นเขา ก็พูดว่า “ดูเด็กคนนี้สิ หน้าตามอมแมม เสื้อผ้าก็
สกปรกเลอะเทอะ ไม่รู้ไปเล่นที่ไหนมา น่ารังเกียจเหลือเกิน”

ทุกคนพากันขมขีรว่าเป็นเด็กสะอาด มีระเบียบเรียบร้อย หน้าตาหล่อตัว
สะอาด เสื้อผ้าสะอาด สมุคก็สะอาด ตรงกับคำที่กล่าวกันว่า

“ไก่อามเพราะขน กนงามเพราะแต่ง”



๕. เมตตากรรณสัตว์

ในบ้านของมาลินี มีสัตว์เลี้ยงหลายชนิด สุนัขค่างคำก็มี แมวสีสวาดก็มี นกขุนทอง และเบ็ดน้ำก็มี มาลินีมักช่วยคุณพ่อเอาอาหารไปเลี้ยงมัน และเล่นกับมันเสมอ เมื่อทำการบ้านเสร็จแล้ว

นกขุนทองพูดแจ้ว ๆ อยู่ในกรง เบ็ดน้ำว่ายน้ำอยู่ในสระใสสะอาด ปลาฝูงใหญ่โบกครีบโบกหางว่ายน้ำมาในสระ เมื่อคุณพ่อคุณแม่และมาลินีไม่อยู่บ้าน สุนัขก็เฝ้าบ้านไม่ให้ขโมยเข้ามาขโมยของ เวลามาลินีรู้สึกเหงาก็มีแมวเป็นเพื่อนเล่น มันชอบมาเคี้ยวแข้งเคล้าขา น่ารักเป็นนักหนา

แม่บอกว่า “มันเป็นสัตว์มีประโยชน์ เราใช้มันในการสงครามก็ได้ ใช้ใช้และใช้ลากของก็ได้”

“หนูชอบช้าง” มาลินีพูด “ช้างลากของใหญ่ ๆ เก่งมาก หนูเคยเห็นช้างที่สวนสัตว์”

“นอกจากสัตว์จะทำงานให้เราแล้ว เรายังใช้เนื้อของสัตว์บางอย่างเป็นอาหารได้อีก” พ่อพูด “ไหนมาลินีลองนึกดูซิว่าเรากินเนื้อสัตว์อะไรบ้าง”

“ปลา เบ็ด ไก่ หมู และวัว ค่ะ”

“ถูกแล้ว ถ้าเราไม่มีเนื้อกิน ต้องกินแต่ผัก รสอาหารก็คงไม่อร่อย”

พ่อตอบ

มาลินีนั่งคิด แล้วพูดว่า “พ่อคะ ถ้าไม่มีสัตว์ใช้งานเลย คนเราคงเหนื่อยแน่ะคะ”

“จริงซี” พ่อตอบ “คนคงต้องออกแรงลากของเอง ต้องคันขึงหนัก ๆ ลงน้ำเอง ต้องทำอะไรแทนแรงสัตว์เหล่านั้นหลายอย่าง พ่อจึงคิดว่า สัตว์มีประโยชน์แก่เรา เราต้องนึกถึงบุญคุณของมัน”

เรื่องคนเลี้ยงสัตว์



สัตว์แทบทุกชนิดให้คุณประโยชน์แก่เรา ไม่ทางตรงก็ทางอ้อมเราจึงควรดีต่อมัน ให้อาหารมัน ไม่ทำร้ายมัน ตอบแทนความดีของมันที่มีต่อเรานั้น เรียกว่า เมตตากรรมต่อสัตว์

“เอ๊ะ! แล้วเราต้องตอบแทนบุญคุณของมัน เหมือนเราต้องตอบแทนบุญคุณคนด้วยหรือคะ” มาลินีถาม

พ่อยิ้มแล้วว่า “ใช่สิลูก วิธีตอบแทนบุญคุณสัตว์ก็คือ ให้ข้าวมันกิน ไม่ทุบตีทำร้ายมัน ถ้ามันเจ็บก็รักษามัน”

“นั่นแหละเราเรียกว่า มีเมตตาการุณาต่อสัตว์” แม่พูด

“เมื่อวานหนูเอานมให้เจ้าค่างกิน มันเลียหนูและกระดิกหางใหญ่กระสือวาก็มาเคล้าแข้งเคล้าขาหนู มันคงรู้ว่าพอหัว หนูจะต้องให้มันกินข้าวทุกที” มาลินีพูด

“นั่นสิ” แม่พูด “บางทีแม่เห็นเขาเลี้ยงสุนัขผสมโซ ไม่ให้มันกินอาหารหรือบางทีให้อาหารมัน ไม่พอ ทั้งที่มันเฝ้าบ้านให้ ไกรผ่าน ไปมามันก็เห่าเหมือนจะบอกให้เจ้าของบ้านรู้ว่ามีคนแปลกหน้าเข้ามา แม้คิดว่าคนใจร้ายเท่านั้นที่ไม่เมตตาการุณาต่อสัตว์”

พ่อพูดขึ้นว่า “บางคนยังร้ายใหญ่ เขาเลี้ยงสัตว์อย่างทารุณ ม้ามันลากรถให้ถ้าลากช้าหน่อยเพราะมันเหนื่อย เขาก็เข็นมัน บางทีม้าม้วนถึงกับตายเพราะเหนื่อยมากและเจ็บมาก บางตัวก็ทำงานให้ แต่เขาไม่ให้อาหารกินพอ มันจึงผสมโซ”

ขณะนั้นเป็นเวลาเย็น มาลินีเห็นฝูงผีเสื้อสีต่าง ๆ บินว่อนอยู่ที่กอดอกไม้ มีฝูงสองสามตัวคุ้ยหน้าหวานจากเกสรกุหลาบ และนกกำลังบินไปมาบนท้องฟ้าที่ใบขนุนมีมดแดงเดินเรียงแถวกันอยู่ และมีหนอนตัวอ้วนตัวหนึ่ง ไต่ต้นบ้านมีอ่างแก้ว ใส่ปลาเงิน ปลาทอง สัตว์เหล่านี้ดูเหมือน จะไม่มีคุณค่าต่อเรา เพราะมันไม่ได้ให้แรงงานแก่เราเลย มาลินีคิดแล้วจึงถามพ่อ

พ่อตอบว่า “แต่มันให้ความชื่นบานนี้ลูก จริงไหมล่ะ บรรดาฝูงผีเสื้อ นกและแมลง ต่างให้ความสดชื่น ความเพลิดเพลินเจริญใจแก่เรา ฝูง

ผีเสื้อ แมลงต่าง ๆ ช่วยผสมพันธุ์ดอกไม้ให้เรา กางกอกช่วยทำลายศัตรูของพืช สัตว์บางชนิดแม้จะไม่ให้ประโยชน์แก่เราทางตรง แต่มันก็ให้ประโยชน์ทางอ้อม”

มาลินีลุกขึ้น เดินไปดูฝูงตัวโตที่กำลังคุคุน้ำหวานอย่างเอร็ดอร่อยจากเกสรกุหลาบ แล้วบินกังหึ่งๆ ไปทางคอกกล้วยไม้ พลงซุกหัวซุกบึกเข้าไปในกลีบตอกลาง ตั้งหน้าตั้งตาคุคุน้ำหวานต่อไปอีกราวกับไม่รู้จักอ้อม

จริงด้วยสิ จริงดังที่พ่อพูด ถึงสัตว์บางชนิดจะไม่มีประโยชน์ทางตรง มันก็มีประโยชน์ทางอ้อม เราจึงควรกรุณาต่อมัน ไม่ควรทำร้ายมัน หรือฆ่ามัน ต้องทำอย่างที่เราท่านสอน จึงจะแสดงว่าเราตอบแทน บุญคุณ สัตว์ที่มีคุณ



๖. เออเพอเพอแม่

วันนั้นเป็นวันเกิดคุณพ่อ มีการทำบุญเลี้ยงพระ เผอิญเป็นวันอาทิตย์ อุดมกับชมชื่นลูกทั้งสองไม่ได้ไปโรงเรียน จึงช่วยทำงานด้วย ชมชื่นเห็นแม่ จัดอาหาร กาว หวาน ใส่ถาดเรียงกันไว้หลายถาด จึงถามชื่นว่า

“แม่จ๋า เราเลี้ยงพระแล้วจะเอาอาหารไปให้ใครอีกจ๊ะ เคี้ยวพื้ปูพื้ปลา มาไม่มีกิน”

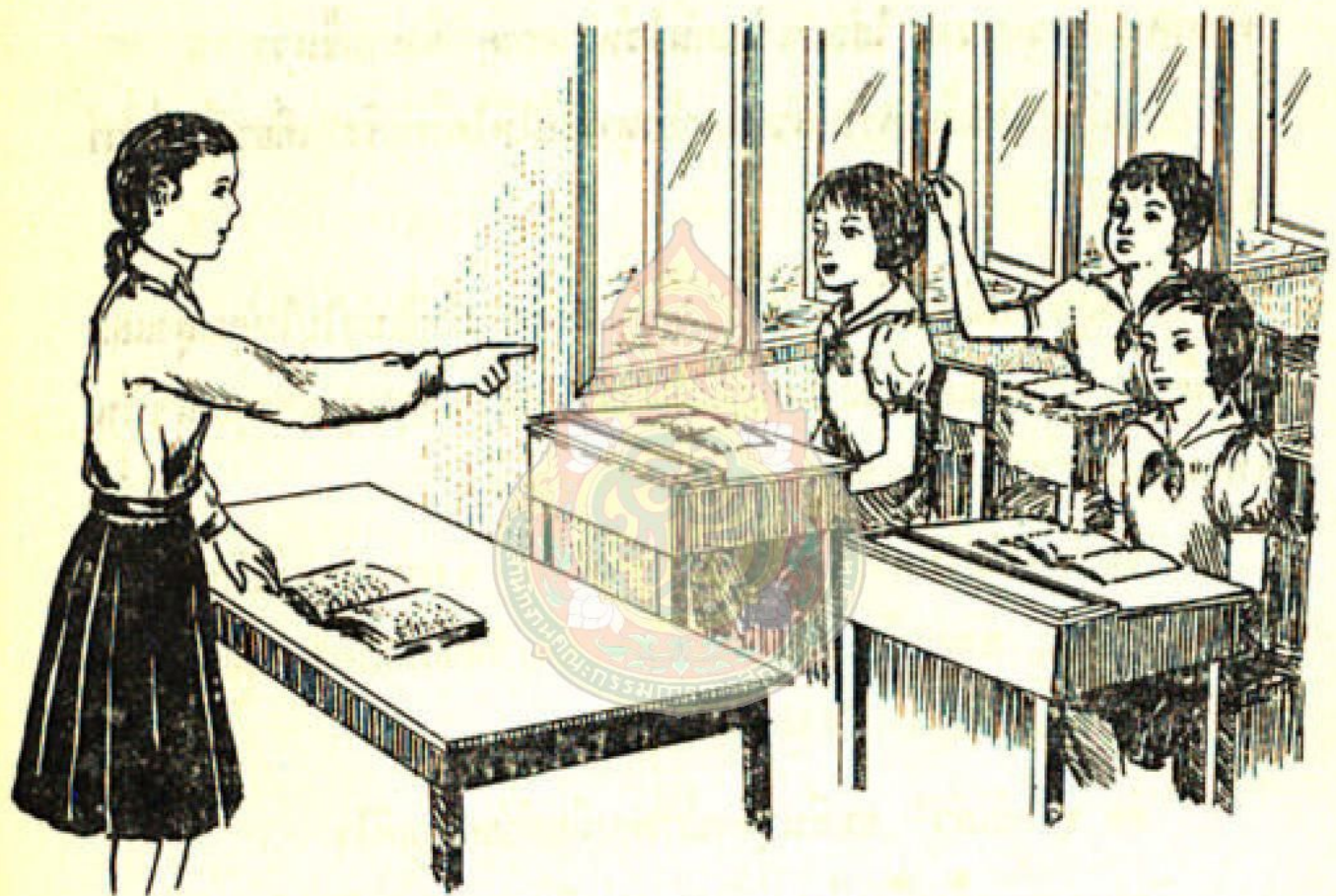
“มีสิลูก” แม่ตอบยิ้ม ๆ เรามีอาหารมากมาย เราก็แบ่งไปให้คุณลุงและ คุณน้าบ้าง บ้านคุณลุงและบ้านคุณน้าอยู่ใกล้บ้านเรา คุณลุงและคุณน้าเป็น เพื่อนบ้านของเรา นาน ๆ เราทำบุญเลี้ยงพระสักหน”

“ชมชื่นจ๋าไม่ได้หรือ” อุดมพี่ชายพูดขึ้น “คราวก่อนที่บ้านคุณลุง ทำบุญเลี้ยงพระ ยังเอากับข้าว ขนมมาให้เราเลย ฝอยทองเอ๋ย ทองหยิบเอ๋ย เรากินกันอร่อยไปเลย”

“อ้อ จ๋าได้แล้ว” ชมชื่นพูดพลางตบมือด้วยความดีใจ

“คนเราต้องเออเพอเพอแม่กัน” แม่อธิบาย “คุณแต่ในบ้านของเราสิ คุณพ่อไปทำงานหาเงินมาเลี้ยงพวกเรา แม่ก็ทำกับข้าวให้คุณพ่อและให้ลูก ๆ กิน ลูก ๆ ก็ช่วยแม่ทำงาน เราช่วยเหลือกัน คุณลุง คุณน้า ก็เหมือนกัน เป็นเพื่อนบ้านของเรา เมื่อเราขาดของใช้อะไร เช่นยาเราก็ไปขอจากบ้าน คุณลุง คุณลุงจะไปไหน ไม่มีคนเฝ้าบ้าน ก็ฝากให้แม่คุณลุงบ้านไว้ คุณน้า ก็เหมือนกัน เราช่วยเหลือเออเพอเพอกัน เราก็อยู่ด้วยกันเป็นสุข”

บทที่ ๑๐๐



ครูพูดว่า ดีมาก ชมชื่น ให้วานีเยี่ยมคืนสอ

“แม่ครับ” อุดมเอ่ยขึ้น “วันก่อนเพื่อนผมคนหนึ่งไม่มีสตางค์ซื้ออาหารกลางวันกิน หิวจนแทบท้อง เขาเอาสตางค์ไปซื้อของเล่นหมด ผมเลยแบ่งข้าวให้เขากินบ้าง”

“ดีแล้วลูก” แม่ชม “เออเพื่อเผื่อแผ่เขาบ้าง ยามเขาไม่มี”

ชมขึ้นพูดขึ้น “แม่จ๋า วันก่อนวานดีเพื่อนหนูเขาไม่มีกินสอ คุณครูถามว่าใครมีกินสอให้วานดีเยี่ยมบ้าง หนูมี หนูก็ให้เขา แล้วเขาก็เอามาคืน หนูเออเพื่อเผื่อแผ่เขาใช้ไหมจ๊ะ”

“ใช่จ๊ะ” แม่พูด “คนเราย่อมมีเวลาขาดข้าวของใช้บ้าง ใครมีก็ให้ยืมหรือให้ เออเพื่อกันอย่างนี้เรารักกัน เป็นเพื่อนกันและอยู่ด้วยกันเป็นสุข”

พอคุณแม่จัดอาหารเสร็จ ก็ยกไปบ้านคุณลุง อุดมยกไปบ้านคุณน้า ชมขึ้นก็ตามไปด้วย



๑. กิริยาดี

เด็กที่มีกิริยาดีย่อมมีคนชม แต่บางคนก็กิริยาไม่ดี ไม่เรียบร้อย จึงไม่

มีใครนิยม ทำอย่างไรเราจึงจะเป็นเด็กกิริยาดี ลองฟังเรื่องต่อไปนี้

เด็กชายชาบ ทวีกุล เป็นเด็กกิริยาดีเพราะเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ส่วนเด็กชายชม รวยทรัพย์ เป็นเด็กมาจากชนบท พ่อแม่ฝากไว้ให้มาเรียน หนังสือในกรุงกับพ่อแม่ของเด็กชายชาบ เด็กชายชาบอายุน้อยกว่าเด็กชายชม จึงเรียกเด็กชายชมว่าพี่

สองสามวันต่อมา เด็กชายชมก็เริ่มแสดงกิริยาไม่ดีหลายอย่าง เช่น พอ จะชี้ให้ดูอะไรก็ชี้เท้าชี้

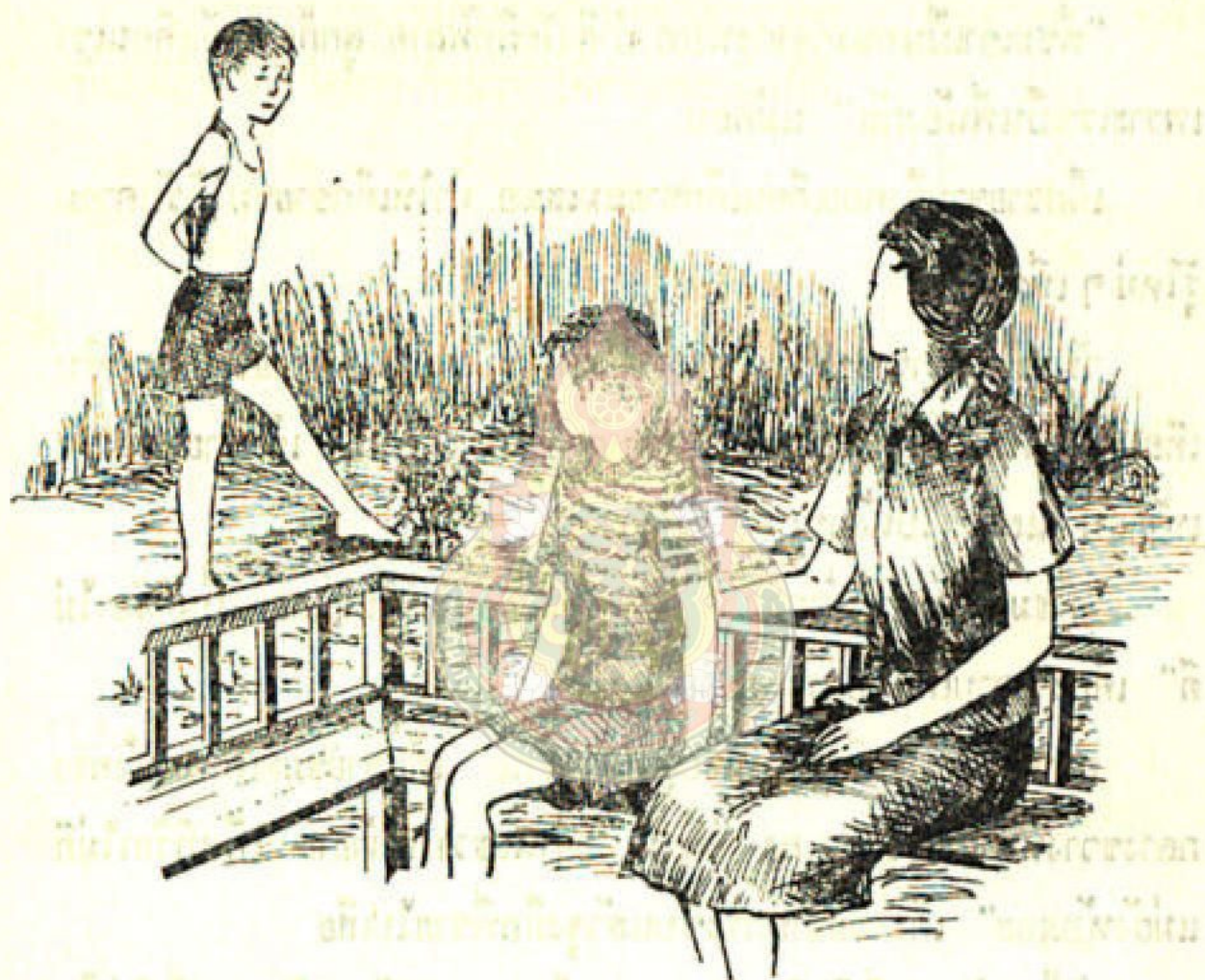
“มานี่ ชาบ มาดูที่นั่น” เด็กชายชมร้องเรียก แล้วเอาเท้าชี้ให้ดู เด็กชายชาบโกรธ แต่เขาไม่พูดอะไร

แม่เคยสอนว่า “ชาบ อย่าเดินถือของกิน กิริยาไม่ดี ถ้าจะทำอะไร กว้างของกินเสียก่อน เสร็จแล้วจึงค่อยหยิบไปนั่งกินต่อ”

แต่เด็กชายชมถือขนมกินไปพลาง เดินไปพลาง จนเด็กชายชาบนึก ในใจว่า “พี่ชมนี้ช่างกระไร พ่อแม่คงไม่ได้สั่งสอนเขา เหมือนพ่อแม่เรา สอนเราแต่ที่เดียว”

รุ่งขึ้น เด็กชายชมเดินเจียดศีรษะเด็กชายชาบ ซึ่งกำลังนั่งอยู่ เดิน เจียดไปไกลจนเท้าสะดุดกางเกงเด็กชายชาบ แต่เขาก็ไม่ขอโทษ

แล้วเอื้อมหยิบผ้าบนหิ้งเหนือศีรษะลุงชมซึ่งนั่งอยู่ และไม่ขอโทษ ทำให้เด็กชายชาบนึกสงสัยในใจอยู่หลายวัน วันหนึ่งจึงถามแม่ว่า



"มานี้ซิ ขาบ มาดูต้นเทียน" เด็กชายชมร้องเรียกแล้วเอาเท้าชี้
ให้ดู เด็กชายขาบรู้สึกโกรธแต่ไม่พูดอะไร

“แม่จ๋า แม่ห้ามไม่ให้ผมยื่นคำสี่ระยะใคร ไม่ให้เดินเฉียดใคร ไม่ให้^๕ชของควยเท้าและไม่ให้เดินกิน ไม่ให้หยิบของเหนือศีรษะใครโดยไม่ขอโทษ แต่ทำไมพี่ชมเขาทำอย่างที่แม่ห้ามทุกอย่างเล่าจ๊ะ”

“พี่ชมเขาเป็นคนมาจากชนบท ทำสิ่งใดผิดพลาด ลูกก็ควรตักเตือนเขา เพราะเราเป็นพี่น้องกัน” แม่ตอบ

เด็กชายขาบจึงคอยเตือนเด็กชายชมเสมอ ทำให้เด็กชายชมได้รับความ^๖รู้ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นอีก

วันหนึ่ง เด็กชายชมนั่งเหยียดเท้าไปทางผู้ใหญ่ เด็กชายขาบก็กระซิบเตือนว่า “พี่ชม เท้าเป็นของต่ำ อย่าเหยียดไปทางคนอื่น” เด็กชายชมจึงชักเท้ากลับ และลุกไปนั่งบนเก้าอี้^๗

“พี่ชม ผู้ใหญ่นั่งต่ำกว่าเรา เราอย่านั่งสูงกว่าผู้ใหญ่เลย เป็นกิริยาไม่ดี” เด็กชายขาบเดินไปกระซิบเตือน

ตอนค่ำ ขณะที่ทุกคนนั่งอยู่หน้าอกซาน เด็กชายชมก็เดินมานั่งตรงกลางขวางหน้ายายของตนเอง “พี่ชม อย่านั่งขวางหน้ายาย เป็นกิริยาไม่ดี แม่ยังห้ามเลย” เด็กชายขาบกระซิบแล้วจูงมือพี่ชายไปเสีย

รุ่งขึ้นเช้าขณะที่เดินไปตามถนน เด็กชายขาบเห็นหญิงคนหนึ่งใส่เสื้อ^๘สีชมพูปักมือแล้วพูดว่า “ขาบ เสื้ออย่างนี้ที่แม่ของขาบใส่ใช้ไหม” เด็กชายขาบรีบปักมือพี่ชายเสียแล้วกระซิบว่า “โธ่ อย่าซ้ใคร ๆ อย่างนั้นซี พี่ชม แม่ห้ามว่าการปักมือตรงไปยังผู้ใด เป็นกิริยาไม่ดี หรือถ้าใครเขานั่งอยู่ จะเดินผ่านไปตรงกลางก็กิริยาไม่ดี เด็กที่เดินเหยียบโน้นเตนนี้นี้ก็ไม่ดี แม่เคยตีผม และบอกว่าแม่ไม่ชอบคนซุ่มซ่าม เป็นไพร่ ไม่ใช่ผู้ดี”

เด็กชายชมเป็นคนง่าย ไม่ถือ น้อยบออะไรก็ไม่โกรธ ยอมฟัง
ทุกอย่างเพราะรู้ว่าตัวเป็นคนกิริยาไม่ดี ถ้าเด็กชายชมไม่ฟังคำเตือนของน้อง
เขาก็คงจะยังโง่และได้ชื่อว่าเป็นโง่ ไม่ใช่ผู้ดี อย่างนั้นเอง

บัดนี้เด็กชายชมเชื่อฟังคำเตือนของเด็กชายขาบ และผู้ใหญ่ เขาจึง
เป็นผู้มีกิริยาดี ใคร ๆ ก็ชมว่า เด็กชายชมเป็นผู้ดี



๘. ความพากเพียร

งานบางอย่างเป็นงานยาก ต้องใช้เวลาทำนานกว่าจะเสร็จ เราต้องอดทนทำงานเสร็จจึงจะได้ชื่อว่าเป็นคนเพียร

เด็กชายคนหนึ่งชื่อสมใจ เกิดหัวกระเบ้ากลับจากโรงเรียน พอตีผ่านบ้านช่วงไม้ เขาได้เห็นช่วงไม้เอาชวานตากไม้ท่อนใหญ่ เขย็นเผ้าคูดูอยู่นาน ไม่นานก็มีรูปร่างเป็นเรือขึ้นมา

“พิไร่ ง่ายจะตาย” สมใจคิด “เอาชวานกับไม้มาให้ฉัน ฉันก็ทำได้” เขาหยิบไม้ท่อนใหญ่จากหลังบ้านมา “เออไม้ท่อนนี้แหละ ฉันจะทำให้เป็นใบพาย จะได้เอาไปพายเรือเล่นที่คลองข้างบ้าน”

สมใจเอาชวานมาตากไม้ท่อนนั้น แต่เพราะเขาทำไม่เป็น ชวานจึงตากเอาไม้สักบ้างต้นบ้าง จนทำเป็นพายไม่ได้ ตากต่อไปก็ยังเล็กลงๆ

“ทำเป็นไม้ให้คุณยายกวักปูนดีกว่า” สมใจคิด คุณยายของเขาแวะประทานหมากกับปูนเสมอ “ง่ายจะตาย”

สมใจใช้ชวานตากต่อไป ไม่นานก็ยิ่งเล็กลงๆ ทำเป็นไม้กวักปูนไม่สำเร็จ

“ต้องขว้างทิ้งไปละ ยากจะตาย” สมใจบอกตัวเอง แล้วก็ขว้างไม้ทิ้งไปในสวนหลังบ้าน

สมใจเป็นคนไม่มีความเพียร เพราะถ้าเขาอยากทำอะไร เขาก็ควรไต่ถามคนอื่นที่ทำเป็นแล้วค่อยๆ พยายามทำให้ได้ ถ้ายังทำไม่ได้ ก็ควรให้คนอื่นช่วย

การเรียนก็เหมือนกันเป็นของที่ไม่ง่ายนัก นักเรียนต้องขยันพากเพียร หมั่นอ่านหนังสือ หมั่นฝึกเลข หมั่นทำการบ้าน จึงจะสอบไล่ได้



สนใจเห็นช่างไม้เอาขวานถากไม้ให้เป็นรูปเรือก็ชอบใจ คิดว่าทำง่าย ๆ

มีภาษิตกล่าวว่า “จงฝนทิ้งให้เป็นเข็ม” ทั้งคือเหล็กแท่งใหญ่ ใครจะฝนจนมันเล็กเท่าเข็มได้ ถ้าจะทำก็คงใช้เวลานานนักหนา เมื่อเราจะเตือนใครให้พยายามทำงานให้สำเร็จเราจึงมักจะเปรียบให้เขาฟังว่า ควรฝนทิ้งให้เป็นเข็ม คืองานใหญ่เท่าไรใช้เวลาทำนานเท่าไรก็ควรทำให้สำเร็จจนได้ จึงจะตรงกับภาษิตว่า “ฝนทิ้งให้เป็นเข็ม”



๑. ชัยคนประหยัด

บ้านของเด็กชายชอบเป็นบ้านหลังใหญ่ มีสนามและสวนสวยงาม พ่อแม่ของเขาเป็นคนร่ำรวย เวลาเด็กชายชอบอ่านหนังสือได้เพิ่มจากเก่า เขาก็ได้สตางค์เป็นรางวัลเสมอ

ส่วนบ้านของเด็กชายชัยนั้นเป็นบ้านหลังเล็ก อยู่ใกล้กับบ้านของเด็กชายชอบ ไม่มีสนาม ไม่มีสวน เพราะพ่อแม่ของเขาไม่ร่ำรวย แต่พ่อแม่ก็ให้สตางค์เด็กชายชัยเป็นรางวัลทุกครั้งที่เขาอ่านหนังสือได้เพิ่มจากเก่า

“ชัย เธอได้รางวัลค่าละเท่าไรนะ” เด็กชายชอบถามเพื่อน เด็กทั้งสองไปโรงเรียนเดียวกัน และพูดคุยกันเสมอ

“พ่อแม่ให้ฉันค่าละ ๑๐ สตางค์” เด็กชายชัยตอบ

“แหม น้อยจัง ฉันได้ค่าละสลึงเนาะ” เด็กชายชอบตอบ

สิ่งหนึ่งมีค่าเท่ากับยี่สิบห้าสตางค์ เขาได้มากกว่าเด็กชายชัยถึงค่าละสิบห้าสตางค์

“เธอจะเอาสตางค์ไปทำอะไรละ ชื่อนมกันไหม” เด็กชายชอบถาม

“ไม่เอาหรอก ฉันจะเก็บใส่ออมสินไว้” เด็กชายชัยตอบ

“ฉันจะเอาสตางค์ไปซื้อขนม” เด็กชายชอบพูด “ถ้าได้เยอะ ๆ ฉันจะซื้อของเล่น ช้อรต ช้อเรอ ช้อเรอบิน ช้อบนฉินา”

เมื่อเด็กชายชอบได้เงินจากพ่อแม่ เขาก็เอาไปซื้อขนมและของเล่นหมด ไม่เคยเก็บไว้เลย

ส่วนเด็กชายชัยนั้นเก็บไว้เสมอ เขาไม่เคยจ่ายหมดเลย ถ้าเขาอยากเล่น เขาก็เล่นกับเพื่อน วึ่งได้กัน เล่นซ่อนหา มอญซ่อนผ้า ตีจับ บางทีก็เล่นฟุตบอล กระโดดเชือก ทำให้ร่างกายแข็งแรงและสนุกกว่าวิ่ง

บางวันเด็กชายชอบไม่มีสตางค์ซื้ออาหารกลางวัน เพราะเอาไปซื้อของเล่นบ้าง ซื้อขนมบ้าง ซื้อโน่น ซื้อนี่ เป็นอย่างนี้บ่อย ๆ ต้องทนหิวแสบท้อง เรียนหนังสือก็เลวลง ร่างกายก็ซูบซีดไม่แข็งแรง

เด็กชายชั้ยไม่ทำเช่นนั้น เขาไม่เอาสตางค์ไปซื้อของเล่นเลย ถ้าหิวเขาก็ซื้อของกิน เขาเลือกซื้อของที่มีประโยชน์แก่ร่างกาย และเก็บสตางค์ไว้บ้าง

เมื่อถึงวันปีใหม่ ทางโรงเรียนมีงานรื่นเริง ทางบ้านมีการแจกสตางค์เด็ก

“ผมมีสตางค์หลายอัน ผมอยากแลกเป็นธนบัตรครับ” เด็กชายชั้ยบอกแม่

“ก็จริง” แม่ร้อง “แม่ก็อยากได้สตางค์ เอามาแลกกับธนบัตรสิ” แม่พูดแล้วถามว่า “ชั้ย ลูกไปเอาสตางค์มาจากไหนมากมายอย่างนั้น”

เด็กชายชั้ยตอบว่า “สตางค์ที่แม่ให้ผมไปกินขนมที่โรงเรียนครับ ผมกินไม่หมด ก็เก็บสตางค์ไว้ได้เท่านี้”

“แม่ดีใจเหลือเกิน ลูกรัก” แม่ตอบ “ลูกรู้จักประหยัดทรัพย์ โตขึ้นลูกจะไม่อดอยาก เอ้าแม่เพิ่มสตางค์ให้มากกว่าที่พูดไว้อีก” แล้วแม่ก็ส่งสตางค์ให้เด็กชายชั้ย

ชั้ยเอาสตางค์ไปเก็บในกระป๋องออมสินอีก ไม่นานนักกระป๋องออมสินก็เต็ม เขาจึงเอาสตางค์ไปฝากไว้ในธนาคาร เมื่อเติบโตขึ้น เด็กชายชั้ยก็กลายเป็นคนร่ำรวยมาก มีคนนับถือทั่วไป

ส่วนเด็กชายชอบมีสตางค์เท่าไรก็ใช้หมด ไม่รู้จักประหยัดหรือออมทรัพย์ไว้ เขาต้องอาศัยพ่อแม่อีกิน ทำงานหาเลี้ยงตัวก็ไม่ได้ ถ้าหาสตางค์ได้เท่าไรก็ไม่รู้จักพอ เขาจึงยากจนลงทุกที ๆ



“ผมมีสตางค์หลายอัน ผมอยากแลกเป็นธนบัตรครับ” เด็กชายซัยบอกแม่

ในโรงเรียนเรา ก็มีเด็กนักเรียนที่เหมือนเด็กชายชัย คือรู้จักประหยัด ทรัพย์ ไม่ใช่เงินซื้อของเล่นอยู่เรื่อย ๆ แต่บางคนก็เหมือนเด็กชายชอบ ที่ใช้เงินเก่ง มีเท่าไรใช้หมด ซื้อของเล่นที่ครูห้าม แอบเล่นเวลาครูไม่เห็น

ถ้าใครประพฤติตัวดีอย่างเด็กชายชัย ก็คงต้องหน้าประพฤติกต่อไป แต่ ถ้าใครเหมือนเด็กชายชอบ ก็คงเลิกนิสัยไม่คืนเสีย และรู้จักประหยัดทรัพย์ ตรงกับภาษิตว่า “มีสิ่งพึงประจบให้ครบบาท”



๑๐. ลูกที่ดี

“ชมชื่น อะไรเอ๋ย สัตินเดินมา หลังคามุงกระเบื้อง” อุคมตามชมชื่น น้องสาว

“เต่า ยังไงล่ะ” ชมชื่นตอบ

“ถูก เก่งจริง” อุคมชม “ฟังก็ ๆ นะ” “อะไรเอ๋ย สูงเยียมเทียมฟ้า แต่ต่ำกว่าหน้าผากเดียว”

“อะไร พี่อุคม ทายไม่ถูก” ชมชื่นพูด

“เอาใหม่นะ อุคมทายต่อไป” อะไรเอ๋ยน้ำบ่อน้อย คนตั้งร้อยกินไม่หมด”

อุคมก็มีคำทายหรือปัญหาทายน้องเสมอ อุคมได้ปัญหาเหล่านี้มาจากโรงเรียนบ้าง จากหนังสือบ้าง อุคมชอบอ่านหนังสือมาก

อุคมกับชมชื่น สองพี่น้องรักกันมาก มีของเล่นก็เล่นด้วยกัน มีขนมก็แบ่งกันกิน พ่อแม่สอนให้รักกัน เขาเชื่อฟังพ่อแม่ ทั้งสองคนช่วยช่วยพ่อแม่ทำงาน

เด็กทั้งสองอยู่โรงเรียนเดียวกัน เขาไปโรงเรียนด้วยกัน อุคมอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ชมชื่นอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ก่อนไปโรงเรียน อุคมกับชมชื่นกราบสวัสดีคุณพ่อคุณแม่ และเมื่อกลับบ้านก็กราบสวัสดีอีก เขาทำดังนี้ทุกวัน เขาทั้งสองเป็นลูกที่ดี พ่อแม่จึงรักเขามาก

เด็ก ๆ คงอยากรู้ว่าอุคมกับชมชื่น ช่วยพ่อแม่ทำอะไรบ้างที่บ้าน

เมื่อกลับจากโรงเรียน อุคมรับประทานขนมที่คุณแม่หาไว้ให้ อิ่มแล้วก็ทำความสะอาด กวาด ถูห้องนอนของตน ปูที่นอน กางมุ้ง รดน้ำต้นไม้

ทำความสะอาดร่างกาย ทำการบ้านแล้วรับประทานอาหารเย็นพร้อมคุณพ่อคุณแม่และน้อง ช่วยคุณแม่เก็บโต๊ะอาหาร แล้วดูโทรทัศน์ฟังข่าวคราวของบ้านเมือง แล้วเตรียมตัวนอนไม่เกิน ๒๐.๐๐ นาฬิกา เมื่อชมชั้่นนอนหลับไปแล้ว

อุดมชอบฟังวิทยุหรือโทรทัศน์ เพื่อรู้ข่าวคราวของบ้านเมือง เมื่อครูถามก็ตอบได้ หรือครูให้ไปพูดหน้าชั้นก็พูดได้ อุดมจึงได้รับคำชมเชยจากครูเสมอ

เมื่อต้นชั้่นอุดมก็รับทำความสะอาดห้องรับแขก แล้วทำความสะอาดร่างกาย รับประทานอาหาร แล้วเตรียมตัวไปโรงเรียน

ส่วนชมชั้่นนั้นคุณแม่บอกว่าย้งเล็กลอย ให้ช่วยพี่อุดมไปก่อน ถ้าโตชั้่นก็จะช่วยพ่อแม่ได้มากเหมือนกัน

ในวันหยุดเรียน อุดมตื่นแต่เช้ารีบตรงไปยังเล้าไก่ ช่วยคุณพ่อให้อาหารไก่ในเล้า อุดมช่วยเก็บไข่ไก่ที่แม่ไก่ไข่ไว้ เขาค่อย ๆ หยิบไข่ที่ล่องฟอง ใส่ลงในตะกร้า อุดมระวังไม่ให้ไข่แตก ไข่ไก่เหล่านี้คุณแม่นำมาทำอาหาร และบางวันยังมีเหลือไปขายให้คุณลุงอ้วนข้างบ้านอีกด้วย หลังจากนั้นอุดมกวาดลานบ้าน ดอกไม้ ใบไม้ และฝุ่นละอองปลิวมา ทำให้ลานบ้านสกปรกเลอะเทอะ อุดมกวาดลานบ้านสะอาด แล้วจึงไปทำความสะอาดร่างกาย เตรียมรับประทานอาหารเช้า

เวลากลางวันอุดมมักช่วยคุณพ่อทำอะไรเล่น บางทีก็เอาใบตาลมาทำเป็นพัดให้คุณแม่ใช้ในครัว บางทีก็เอากะลามะพร้าวมาขัดให้เป็นเงา ทำเป็นโคมไฟ อุดมชอบช่วยคุณพ่อทำอะไรเล่น คุณพ่อบอกว่า เล่นเป็นงานมีประโยชน์



อุดมรดน้ำต้นไม้นอกหมู่บ้านเสมอ และกวาดลานบ้านให้สะอาด

วันหนึ่งคุณลุงอ้วนเพื่อนบ้านเดินเข้าประตูมา

“สวัสดีครับคุณลุง” อุกมพุกแล้วยกมือไหว้

“คุณพ่ออยู่ไหม” คุณลุงถาม

“อยู่ครับ เชิญในห้องรับแขกครับ”

“ขอบใจนะหลาน”

คุณลุงอ้วนพุกชมกับพ่อแม่ว่า อุกมกับชมชื่นเป็นลูกที่ดี มีกิริยาดี พุก
จาเพราะ เชื่อฟังพ่อแม่ และขยันช่วยงานบ้านเสมอ พี่น้องก็รักกันดี

พ่อแม่พากันชื่นใจ ที่ได้ฟังคุณลุงอ้วนชมลูก อุกมกับชมชื่นเป็นลูกที่
ดีจริง ๆ ทั้งสองมีกิริยาดี พุกจาเพราะ เชื่อฟังพ่อแม่ ขยันช่วยงานบ้านและ
รักกันดีเสมอ

นักเรียนทุกคนจงทำตัวเป็นลูกที่ดีอย่างอุกมกับชมชื่น



๑๑. เราต้องกล้าหาญ

“แม่จำ เมื่อเช้า^๕นายเชยคนสวนของเราถูกตีหัว^๕จ๊ะ” เด็กหญิงนิกบอกแม่ “ถูกเพื่อนที่จากข้างหลัง^๕จ๊ะ”

“เพื่อนคนนั้นเป็นคนพาล ไม่กล้าหาญ” แม่อธิบาย “คนพาลเท่านั้นที่คอยรังแกคน และแอบทำร้ายผู้อื่น คนกล้าหาญเขาไม่รังแกใคร เขาไม่รังแกคนที่สู้ไม่ได้”

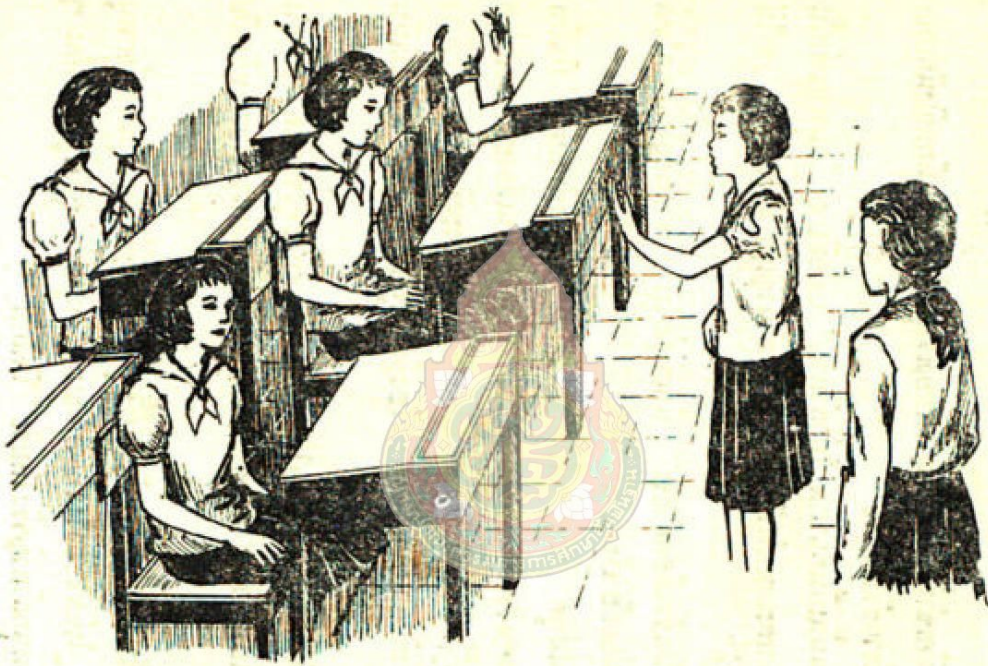
“แล้วเขาไม่เช็กเลือกตัว^๕จ๊ะ” นิกเล่าต่อไป “เขาปล่อยให้เลือกไหลแห้งอยู่ จนพืหน้อยต้องเรียกมาล้างให้”

“นั่นซิ” แม่พูด “นายเชยนี้^๕น่าอายแท้ๆ เป็นอะไรนิกหน้อย ทำเป็นขลาดไปได้ บางคนใจขลาดเหมือนนายเชยนี้แหละ ได้ยินเสียงอะไรทั้งหน้อยก็สะกึ่งจนสุดตัว^๕ หรือไม่ก็ร้องจนสุดเสียง ควรจะรู้จักระงับความกลัวไว้บ้าง หรือถ้าสะกึ่งแล้วก็แล้วไป พยายามหาเรื่องอื่นมาพดเสีย คนอื่นก็จะได้ไม่เห็น^๕ว่าเราขลาด”

บางคนเดินอยู่บนถนน พอได้ยินแตรรถยนต์ก็สะกึ่งจนสุดตัว บางคนเลยกระโดดเข้าไปใกล้รถ รถเลยทับเอา ที่จริงเมื่อเห็นรถมาควรหลีกเลี่ยง ไม่เข้าไปใกล้

นิกพูดต่อไปว่า “แม่จำ วัน^๕นี้คุณครูชมหนูว่ากล้าหาญ คุณครูเรียกหนูออกไปหน้าชั้น^๕ ให้เล่าเรื่องไปเที่ยวบางแสน หนูก็เล่า คุณครูและเพื่อน^๕ๆ ตบมือกันใหญ่ หนูกล้าหาญจริงไหมจ๊ะ” นิกถาม

แม่ยิ้มแล้วตอบว่า “จริงซี้ลูก ถ้า^๕นิกไม่ออกไปหน้าชั้น^๕ตอนคุณครูเรียก หรือออกไปแล้วไปยืนบิคตัวอยู่ ไม่เล่าอะไร อย่างนั้นเรียกว่า เป็นคนขลาด คนขี้อาย ใคร^๕ๆ ก็หัวเราะ ครูก็ไม่ชมว่า กล้าหาญ”



ครูพูดว่า "นิดเป็นคนกล้าหาญ ไม่ขลาด"

“นิกกล้าออกไปเมื่อครูเรียก กล้าพูด กล้าตอบ เมื่อครูถาม อย่างนี้
เรียกว่า คนกล้าหาญ” แม่อธิบาย

นิกถามว่า “ถ้าเราพูดผิดล่ะจะแม่ เราไม่อายเขาหรือ”

แม่อธิบายว่า “ไม่น่าอายเลย ถ้าพูดผิดครูก็แก้ไข แล้วนิกจะได้มีความรู้
ที่ถูกต้อง ถ้าเราเรียนอะไรไม่เข้าใจเราถามครู อย่างนี้ก็เรียกว่ากล้าหาญเหมือนกัน
แม่ดีใจที่นิกเป็นคนกล้าหาญ”

นักเรียนทุกคนจึงทำตนเป็นคนกล้าหาญอย่างเต็มกตัญญู นิก จะได้เรียน
เก่งๆ และมีคนชม



๑๒. รักกันไว้

วันรุ่งขึ้นเด็กหญิงนิก ไปนั่งใกล้แม่ กอดแขนแม่ไว้ ทันทีนั้นน้อย
น้องสาวก็วิ่งเข้ามานั่งขวางแล้วร้องว่า

“พีนิกไป พีนิกไป” น้อยรักแม่ หวงแม่ กลัวว่าแม่จะรักนิกมากกว่า

“ทำไมน้อยจึงไล่ นิกเล่าจ๊ะ” นิกถามแม่ “นิกก็รักแม่เหมือนกันนี่”

“น้อยไม่ได้ไล่ นิกออก ลูก” แม่พูด “แต่น้อยยังเล็กอยู่ น้อยไม่รู้จัก
คนมาก ยังไม่ได้ไปโรงเรียน จึงได้แค่สนิทกับแม่ เพราะอยู่ใกล้ซิดกันทั้งวัน
และไม่อยากให้คนอื่นมาแย่งแม่ไป”

“แต่นิกรู้จักคนมาก นิกรู้จักพี่ใหญ่ และพี่กลาง นิกรู้จักคุณครูและ
เพื่อน ๆ มากมายที่โรงเรียน” เด็กหญิงนิกพูด

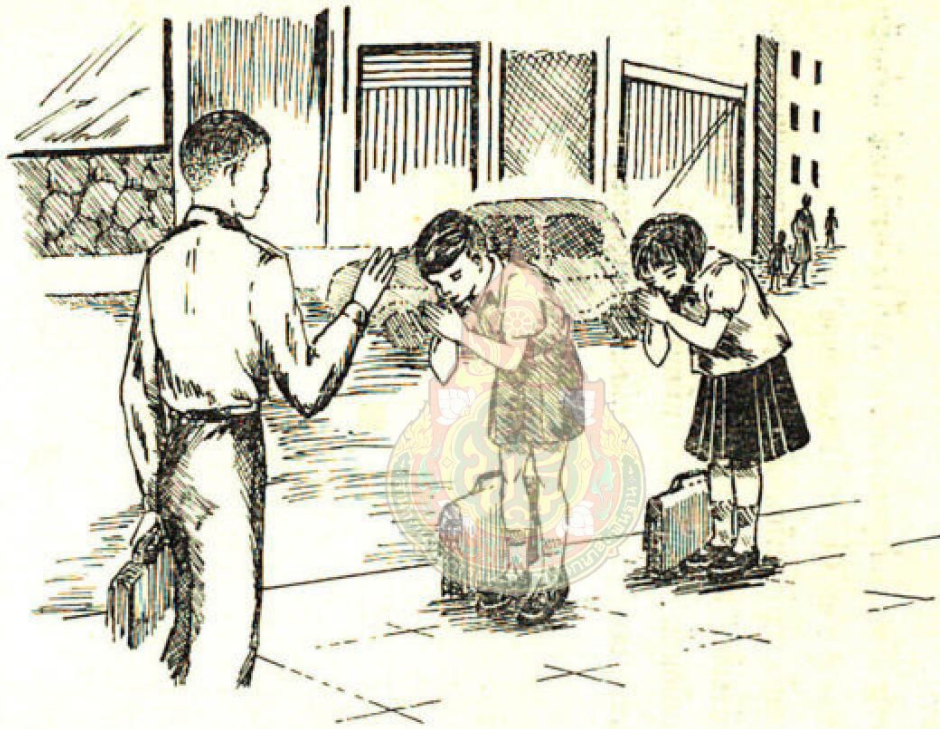
แม่หัวเราะ และตอบว่า “นั่นสิ นิกรู้จักคนมากมาย จึงไม่ต้องหวงแม่
อย่างน้อย นิกรักครูและญาติพี่น้องของนิกไหม”

“รักสิจ๊ะ” นิกตอบ “นิกรักแม่ รักครู รักเพื่อนและญาติทุกคน ถ้า
ใครมาว่าแม่ หรือครู หรือคนที่นิกรัก นิกก็จะโกรธและเถียงแทนทุกทีเลยจ๊ะ”

“ครูสุภาที่เคยสอนนิก ไม่ได้สอนอีกแล้วหรือ แม่ได้ยินว่าครูสุภา
ย้ายไปสอนที่โรงเรียนใหม่” แม่ถาม

“ใช่จ๊ะ นิกอยากย้ายโรงเรียนตามครูสุภาไปจริง ๆ” นิกตอบ “แต่ครู
มาลีที่มาสอนเป็นครูดีมาก นิกเลยไม่ย้าย”

เด็กรักพ่อแม่ ญาติพี่น้อง ครู และโรงเรียน เมื่อเรียนจบแล้วจึงควร
ช่วยเหลืออุดหนุนโรงเรียนของตนเสมอ



เรารักพ่อแม่ เรารักครู รักโรงเรียน และญาติพี่น้อง เราทำความเคารพ
ท่านเหล่านั้นเสมอ

โรงเรียนของเด็กชายใหญ่มีการแข่งขันฟุตบอลเสมอ เด็กชายใหญ่ไปดู
ทุกครั้ง และเอาใจช่วยให้โรงเรียนตนชนะ วันนี้เขาก็ไปดูการแข่งขันฟุตบอล
มา เขาเล่าว่า

“พอโรงเรียนผมแข่งลูกบอลได้ พวกเราก็โห่ร้องกันใหญ่ แต่พออีก
ฝ่ายหนึ่งเขาเอาลูกบอลไปได้ เราก็ใจหายวาบเลย”

“ถูกแล้ว เราชักโรงเรียน รักหมู่คณะของเรา เราก็อยากให้ฝ่ายเราชนะ
เพื่อจะได้มีชื่อเสียง” แม่ตอบ “เรารักคนที่บ้าน เรารักคนที่โรงเรียน โรงเรียน
กับบ้านก็เหมือนกัน เราอยู่โรงเรียนเหมือนอยู่บ้าน เราจึงต้องรักโรงเรียน
และบ้านมากๆ เสมอ” ว่าแล้วแม็กกอดนิกและนอยไว้คนละข้าง

